

DEN NORSKE KIRKE

Nedre Eiker kirkelige fellesråd

Stensethalleen 1
3055 KROKSTADELVA
Tlf: 32 27 23 27
Faks: 32 27 23 21

Det kongelige kulturdepartement
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Krokstadelva 28.08.2013
Vår saksbehandler: Eva Trogstad
Vår ref.: 13/00011-001
Arkivkode: 021

Høringsuttalelse NOU 2013 - Det livsynsåpne samfunn

Nedre Eiker kirkelige fellesråd har med interesse lest og gjort betenkninger i tilknytning til utvalgets dokument.

Prinsipiell del

Vi støtter understrekningen av at det norske samfunnet, her definert som Statens politiske og administrative organer, ikke skal legge tilrette for et **livssynsnøytralt** samfunn, men et **livsynsåpent** samfunn. Spørsmålet er om det er mulig for de politiske og administrative organer å skape et kvalifisert skille mellom disse begrepene i sin lovgivning og forvaltningen av denne.

Vi vil gi uttrykk for følgende:

I denne saken handler det om definisjoner av livssyn opp mot, eller i sammenheng med begrepet **verdier**. Et politisk samfunn kan etter vårt skjønn ikke under noen omstendighet opptre verdinøytralt. Verdier som det absolutte menneskeverd, religionsfrihet, ytringsfrihet, demokrati, åpenhet og toleranse kan under gitte forhold settes under press. Det er derfor et ufravikelig krav at det norske lovverket legger disse verdiene til grunn for sine borgere og sikrer slike verdier og rettigheter. Det vil i praksis si at de kirkesamfunn, livssynsgrupper eller enkeltpersoner som har til hensikt å torpedere disse verdier, ikke skal knebles eller forbys, men gis oppmerksomhet og bekjempes med de demokratiske og, om nødvendig, rettslige virkemidler Staten har til rådighet.

Nedre Eiker kirkelige fellesråd støtter positivt tanken om at Staten i sin livssynspolitik og forvaltning i størst mulig grad skal likebehandle organiserte religiøse og livssynsbaserte samfunn. To spørsmål er imidlertid nødvendig å stille.

Det første handler om Den norske kirkes historiske rolle i det norske samfunnet. Den norske kirke har siden reformasjonen (og også før denne), i byer og bygder, ivaretatt viktige kollektive markeringer, og et stort flertall av folket er fortrolig med den rolle Den norske kirke her spiller. Dette kommer fortsatt til uttrykk ved ulykker og katastrofer, eksempelvis etter 22. juli 2011, der den spontane folkelige reaksjon var å søke til kirkerom med de ord og ritualer man her formidlet. Vi ser ikke for oss at folkets reaksjonsmønster i lignende kriser vil endres, selv om lovverket endres. Kanskje bør lovreguleringen mellom Staten og Den norske kirke gi føringer for dette forholdet mellom folk og kirke.

Det andre spørsmålet knytter seg til de fysiske verdier Den norske kirke i dag forvalter ved sine mange og noen steder svært kostnadskrevenne kirkebygg. Ved en økonomisk likebehandling av de ulike kirkesamfunn og livssynsorganisasjoner, vil Den norske kirke bli ute av stand til å vedlikeholde sine kirkebygg. Det må derfor, i de konsekvensutredninger som nødvendigvis må følge etter at lovverket er på plass, beskrives hvordan forvaltningen av de historiske og aktuelle kirkebygg skal skje.

Kirkebygg

Generelle bemerkninger

Kirkebygg er ett område der likebehandlingsprinsippet må nyanseres. Nedre Eiker kirkelige fellesråd mener at kirkebyggene ikke utelukkende kan betraktes som lokaler for Den norske kirkes gudstjenester, kirkelige handlinger og andre aktiviteter. Kirkebyggene har en selvstendig og unik plass i den norske samfunnet som en svært betydningsfull kulturminnearv, uavhengig av tros- eller livssynsutøvelse. Kirkebyggene har mange steder stor betydning både for stedet og for innbyggerne, ofte uavhengig av om man som enkeltmenneske har et aktivt, passivt eller et ikke-forhold til kirkelige aktiviteter. Det vil derfor - i beste fall - være svært underlig om kirkebyggene skulle likebehandles med andre tros- og livssynssamfunns forsamlingslokaler.

Institusjonstjenester

Del 4 - pkt 15

Nedre Eiker kirkelige fellesråd er enig med utvalget i at religion eller livssyn bør få være en synlig og akseptert del av dagliglivet i offentlige institusjoner. Som utvalget påpeker kan dette innebære behov for tilgjengelige stillerom eller bønnenrom eller andre nødvendige rammer for tros- og livssynsmessige ritualer. Fellesrådet støtter videre utvalgets påpekning av behovet for tilgjengelighet til religiøse eller livssynstilknyttede ledere eller samtalepartnere fra eget tros- eller livssynssamfunn, og herunder også behovet for en forståelse innenfor den enkelte institusjon om at tro og livssyn er faktorer som må tas i betraktning når planer skal legges og virksomheten skal organiseres.

Fellesrådet ser ingen motsetning mellom på denne måte å gi sin tilslutning til utvalgets prinsipielle synspunkter, og å fortsette Den norske kirkes diakonale arbeid i kommunale sykehjem etter de planer og retningslinjer som nå gjelder. Utvalget retter ingen kritikk mot Den norske kirkes tjenester som sådan, men peker bare på behovet for tilsvarende tjenester overfor beboere som tilhører andre tros- og livssynssamfunn.

Vigselsrett

Del 4 - pkt 17

Utvalgets flertall foreslår at vigselsretten skal bortfalle for tros- og livssynssamfunnene og at vigsel skal formaliseres som en borgerlig ordning for alle.

Ekteskapsinngåelse er, også etter Den norske kirkes lære, en borgerlig ordning.

Vi har forståelse for at man ikke ønsker forskjellbehandling av de forskjellige tros- og livssynssamfunn. Men Den norske kirke vil uavhengig av at forholdet til staten fremdeles være en *folkekirke* og som sådan er det naturlig med en videreføring av vigselsretten. Dette ikke minst fordi tradisjonen, med vigsel i kirken, står veldig sterkt i folket, og det er viktig å legge til rette slik at det blir enkelt for dem vi skal betjene. Men vi snakker også om en viktig og hensiktsmessig kulturbevaring i et samfunn som er i rask forandring. Vigsel skjer på bakgrunn av offentlig prøving, noe som gjør at myndighetene har full oversikt og kontrollen blir ivaretatt.

På denne bakgrunn anbefaler Nedre Eiker kirkelige fellesråd at dagens ordning med vigselsrett videreføres og at reservasjonsretten opprettholdes. Det forutsettes videre at tilbud om kirkelig velsignelse av borgerlig inngått ekteskap opprettholdes, også dette med reservasjonsrett.

Gravferdsforvaltning

Del 4 - pkt 18

Vi har pr i dag et offentlig gravferdstilbud som sikrer gravlegging, kremasjon og drift av offentlige gravplasser. Det synes å være bred enighet om at Den norske kirke har utført sitt gravferdsansvar på en god måte, også overfor de med annen tro eller livssyn og at kirken ikke på noen måte misbruker sitt forvaltningsansvar overfor andre. Kirken har vist at den likebehandler og opptretr nøytralt i forvaltningen av gravferdsansvaret. Til tross for dette mener Stålsett-utvalget at dagens ordning med kirkelig fellesråd som lokal gravferdsmyndighet ikke kan videreføres - av prinsipielle grunner - og at ansvaret må overføres til kommunen for å sikre likebehandling, likeverdighet og nøytralitet.

Nedre Eiker kirkelige fellesråd mener at kirken innehar en "naturlig" religionskompetanse og en livssynsmessig tilhørighet som gjør at de som gravferdsmyndighet faktisk har bidratt til økt forståelse for behov og ønsker hos mennesker med et annet livssynsmessig ståsted. Tilliten som er etablert mellom kirkelige fellesråd som gravferdsmyndighet og andre tros- og livssynsinstitusjoner skyldes **ikke** nøytralitet, men en innsikt i at gravferd berører en svært viktig del av livet hos oss alle.

Fellesrådenes gravplass-/kirkegårdsansatte kan rekrutteres uavhengig av religion og livssyn; - praktisk/teknisk bakgrunn er viktig og medmenneskelig egnethet tillegges stor vekt. De skoler er i forhold til opptreden og metoder i praktisk arbeid på en måte som gjør at verdighet og hensyn har høy prioritet. Skolering skjer også i forhold til møte med mennesker på gravplasser og kirkegårder i det daglige arbeidet. Gjennom en årrekke er det opparbeidet en kompetanse og kultur i den lokale kirke på dette området som inneholder en dyptgripende forståelse av at en gravplass / kirkegård er noe langt mer enn en park eller et grøntareal. De kirkelige organisasjonene både på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden prioriterer stadig å løfte kirkegårdsarbeidet som profesjon, noe som er svært viktig og fort kan gå tapt i et større system som en kommunal organisering vil være.

Skolen

Del 4 - pkt 19

Nedre Eiker kirkelige fellesråd har valgt å uttale seg om skolens formålsparagraf, samarbeidet skole-hjem, skolegudstjenester/kirkebesøk, RLE-faget og gi en generell bemerkning.

Skolens formålsparagraf . Etter vår mening må skolens formålsparagraf korrespondere med Grunnlovens paragraf 2: «-verdigrunnlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv.» Fjernes ordet «kristen» , blir et viktige begrep borte. Hele vår kultur har opp gjennom århundrene vært preget av den kristne etikk og tanke. En stor del av vår kulturarv vil bli uten mening hvis den kristne verdiforankring fjernes.

Samarbeidet skole-hjem. Det er viktig å legge vekt på at ulike livssyn blir ivaretatt. Foreldrenes rett og ansvar må ikke bli ikke svekket. Fra tid til annen har media oppslag om at dette samarbeidet ikke fungerer godt nok. Senest kom dette fram i avisen Vårt Land 10. juni 2013. Også i dette avsnittet kan en vise til Grunnlovens paragraf 2 som betoner menneskerettighetene.

Skolegudstjeneste/kirkebesøk. Det kan synes som om dette ikke er godt nok ivaretatt gjennom lov og forskrifter, at det i altfor stor grad er opp til den enkelte skole/skoleledelse/faglærer i RLE, hvor stor vekt man vil tillegge dette. Det kan synes som om en misforstått toleranse hindrer skolegudstjenester/kirkebesøk. Ved viktige høytider, spesielt jul, er det skoler som velger bort den kristne forankringen og fokuserer på julenissen eller en lysfest. Man bør understreke at toleranse og nøytralitet er ikke det samme. Fritak fra besøk i et livssynsfora som ikke samsvarer med hjemmets/elevens livssyn, må gjelde likt for alle livssynsgrupper. Eks.: Fritak fra kirkebesøk må veie likt med fritak fra besøk i f. eks. en moske, hindutempel, synagoge eller i et humanetisk forum. Når det gjelder forkynnelse, må det ikke bare være retningslinjer for hva som foregår i kirken. Slike retningslinjer må også gjelde i andre livssynsfora. Når enkelte kretser innen Humanetisk forbund uttrykker ønske om å kontrollere hva som skjer under en skolegudstjeneste, uttrykker det mistillit til kirken, skolene, lærere og hjem/elever. Da velger man også en rolle som man ikke har mandat til.

RLE-faget. Siden læreverk ikke lenger er underlagt en godkjennelsesordning, er det nødvendig med tydelige retningslinjer for hva læreverket skal inneholde, hva som skal presenteres på ulike klassetrinn og krav til balansert framstilling. Det har vært fagopplegg og avholdt kurs i RLE som ikke har oppfylt forventningene til balanse. Heller ikke passer alle begrep og problemstillinger like godt i de ulike alderstrinn.

Generell bemerkning. I vårt livssyns åpne samfunn bør skolene innrede/legge til rette for et nøytralt stille rom/meditasjonsrom/bønnerom der elever og skolens ansatte får anledning til å praktisere sin form for andakt/meditasjon/bønn.

Denne høringsuttalelse er vedtatt i Nedre Eiker kirkelige fellesråds møte 27.08.13, sak 027/13.

Vennlig hilsen

Nedre Eiker kirkelige fellesråd

Eva Trogstad

Eva Trogstad
kirkeverge